

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 392/2015-56

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. januára 2016 v senáte zloženom z predsedníčky Marianny Mochnáčovej a zo sudcov Petra Brňáka a Milana Ľalíka prerokoval prijatú sťažnosť obchodnej spoločnosti FINIMO a. s., Mlynské nivy 54, Bratislava, zastúpenej advokátkou JUDr. Zuzanou Majcherovou, Mlynské nivy 54, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cob 28/2014 a jeho uznesením z 28. augusta 2014 a v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cob 31/2014 a jeho uznesením z 28. augusta 2014, ako aj postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Obdo 4/2015 a jeho uznesením z 30. apríla 2015 a v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Obdo 64/2014 a jeho uznesením z 30. apríla 2015 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti FINIMO a. s. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uzneseniami Krajského súdu v Prešove sp. zn. 4 Cob 28/2014 z 28. augusta 2014 a sp. zn. 4 Cob 31/2014 z 28. augusta 2014 porušené bolo.

2. Uznesenia Krajského súdu v Prešove sp. zn. 4 Cob 28/2014 z 28. augusta 2014 a sp. zn. 4 Cob 31/2014 z 28. augusta 2014 zrušuje a veci mu vracia na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Prešove je povinný uhradiť obchodnej spoločnosti FINIMO a. s. trovy konania v sume 296,44 € (slovom dvestodevät’desiatšesť eur a štyridsaťštyri centov) na účet jej právnej zástupkyne JUDr. Zuzany Majcherovej, Mlynské nivy 4962/54, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Sťažnosti obchodnej spoločnosti FINIMO a. s. vo zvyšnej časti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) boli 24. augusta 2015 doručené sťažnosti obchodnej spoločnosti FINIMO a. s., Mlynské nivy 54, Bratislava (ďalej len „sťažovateľka“), vedené pod sp. zn. Rvp 12082/2015 a sp. zn. Rvp 12084/2015 vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cob 28/2014 a jeho uznesením z 28. augusta 2014 a v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cob 31/2014 a jeho uznesením z 28. augusta 2014 (ďalej len „uznesenia krajského súdu“), ako aj postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Obdo 4/2015 a jeho uznesením z 30. apríla 2015 a v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Obdo 64/2014 a jeho uznesením z 30. apríla 2015 (ďalej len „uznesenia najvyššieho súdu“).

Sťažovateľka vo svojich sťažnostiach uviedla, že ako oprávnená si v exekučných konaniach vedených Exekútorským úradom JUDr. Ľubomíra Pekára vymáhala proti obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „povinný“),

svoje peňažné pohľadávky. Exekúcia bola vykonávaná popri iných spôsoboch aj prikázaním iných peňažných pohľadávok podľa § 105 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov.

V rámci výkonu exekúcie prikázaním inej peňažnej pohľadávky bol spoločnostiam [REDAKOVANÉ] (sťažnosť vedená pod sp. zn. Rvp 12082/2015), a [REDAKOVANÉ] (sťažnosť vedená pod sp. zn. Rvp 12084/2015), ako dlžníkom povinného doručený súdnym exekútorom príkaz na začatie exekúcie prikázaním pohľadávky a príkaz na vykonanie exekúcie prikázaním pohľadávky.

Doručením exekučného príkazu dlžníkom povinného stratil povinný v zmysle § 108 Exekučného poriadku právo na vyplatenie pohľadávky, ktoré súčasne nadobudla sťažovateľka. Z dôvodu nezaplatenia pohľadávky dlžníkmi povinného podala sťažovateľka na Okresnom súde Prešov (ďalej len „okresný súd“) návrh na začatie konania, predmetom ktorého je povinnosť odporcov (dlžníkov povinného) zaplatiť sťažovateľke tieto pohľadávky. Na základe týchto návrhov prebieha na okresnom súde sporové konanie vedené pod sp. zn. 19 Cb 95/2012, predmetom ktorého je zaplatenie sumy 196,33 €, a konanie pod sp. zn. 7 Cb 139/2012, predmetom ktorého je zaplatenie sumy 7 595,22 €. Sťažovateľka doručila povinnému oznámenia, že v zmysle § 109 Exekučného poriadku si uplatňuje nárok na vyplatenie pohľadávok proti jeho dlžníkom prostredníctvom tzv. poddlžníckej žaloby.

Keďže pohľadávka sťažovateľky v exekučnom konaní vedenom proti povinnému bola uspokojená iným spôsobom (na základe osobitnej dohody, v dôsledku ktorej sa sťažovateľka stala akcionárom povinného), na návrh sťažovateľky bolo uznesením Okresného súdu Bratislava II sp. zn. 0 Er 2476/2011 zo 14. novembra 2013 exekučné konanie zastavené. V dôsledku tejto skutočnosti podľa názoru sťažovateľky prešlo právo na zaplatenie pohľadávky proti dlžníkom povinného späť na povinného. Keďže uvedená skutočnosť nastala po začatí súdneho konania, sťažovateľka so súhlasom povinného

navrhla, aby okresný súd pripustil zmenu účastníka konania na strane navrhovateľa (sťažovateľky) tak, že z konania vystúpi sťažovateľka a na jej miesto vstúpi povinný.

Uzneseniami okresného súdu sp. zn. 19 Cb 95/2012 z 5. februára 2014 a sp. zn. 7 Cb 139/2012 zo 17. februára 2014 boli návrhy sťažovateľky na pripustenie zmeny účastníka konania zamietnuté z dôvodu, že podľa právneho názoru okresného súdu zastavenie exekučného konania na Okresnom súde Bratislava II nie je takou právnou skutočnosťou, s ktorou právne predpisy spájajú prevod, resp. prechod práv a povinností, o ktorých sa koná.

Proti uvedeným uzneseniam okresného súdu podala sťažovateľka odvolania, ktoré odôvodnila rozsiahlou právnou argumentáciou s poukazom predovšetkým na § 488 Občianskeho zákonníka, § 105 až § 109 Exekučného poriadku a § 92 ods. 2 a 3 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), ako aj na rozhodnutie najvyššieho súdu podporujúce jej právny názor.

Uzneseniami krajského súdu bolo o podaných odvolaniach rozhodnuté tak, že uznesenia prvostupňového súdu boli potvrdené. Odvolací súd podľa sťažovateľky len *„zopakoval tvrdenia odporcu a odôvodnenie súdu prvého stupňa, bez akéhokoľvek bližšieho odôvodnenia a vysporiadania sa s rozsiahlou právnou argumentáciou“* sťažovateľky uvedenou v odvolaniach.

V tejto súvislosti sťažovateľka poukázala na rozhodnutia krajského súdu (sp. zn. 1 Cob 32/2014 z 1. augusta 2014, sp. zn. 7 Cob 27/2014 z 1. augusta 2014, sp. zn. 1 Cob 27/2014 z 1. augusta 2014, sp. zn. 2 Cob 27/2014 z 1. augusta 2014, sp. zn. 1 Cob 28/2014 z 1. augusta 2014, sp. zn. 1 Cob 25/2014 z 1. augusta 2014), ktorý v právne totožných veciach sťažovateľky rozhodol vo svojich predchádzajúcich uzneseniach tak, že zmenil rozhodnutie súdu prvého stupňa, teda pripustil, aby do konania namiesto sťažovateľky vstúpil nový navrhovateľ (povinný z exekučného konania – spoločnosť [REDACTED]).

Sťažovateľka v sťažnosti argumentovala, že z § 108 Exekučného poriadku jednoznačne vyplýva, že „doručením príkazu na začatie exekúcie sa výrazne zasahuje do hmotnoprávneho vzťahu povinného a dlžníka povinného, a to predovšetkým tým spôsobom, že doručením príkazu na začatie exekúcie dlžníkovi povinného stráca povinný právo na vyplatenie pohľadávky (plnenie zo záväzkovo-právneho vzťahu) a toto právo prechádza doručením exekučného príkazu na oprávneného... Konštatovanie prvostupňového a odvolacieho súdu, že doručením exekučného príkazu nedochádza k žiadnemu prevodu alebo prechodu práv na oprávneného je priamo v rozpore s ustanovením § 108 Exekučného poriadku, ktorý jednoznačne upravuje, že právo na vyplatenie pohľadávky jednoznačne prechádza z povinného na oprávneného... V prípade právoplatného zastavenia exekúcie, právoplatnosťou uznesenia o zastavení exekúcie, oprávnený stráca právo na vyplatenie pohľadávky podľa exekučného príkazu a právo na zaplatenie pohľadávky voči dlžníkovi povinného prechádza späť na povinného.“. Na základe uvedeného potom možno uzavrieť, že právoplatnosťou uznesenia o zastavení exekúcie sťažovateľka stratila „postavenie oprávneného v exekučnom konaní a akékoľvek právo na vyplatenie pohľadávky voči dlžníkovi povinného (odporcovi). Skončením exekúcie zanikli účinky príkazu na začatie exekúcie a exekučného príkazu. Dňom právoplatnosti uznesenia o zastavení exekúcie vstúpila [REDAKOVANÉ] opätovne do všetkých práv a povinností týkajúcich sa súm, ktoré mal dlžník povinného (odporca) vyplatiť sťažovateľovi ako oprávnenému, a ktoré neboli oprávnenému do dňa zastavenia exekúcie vyplatené.“. Sťažovateľka tak v súdnom konaní vedenom proti dlžníkom povinného stratila aktívnu legitimáciu, ktorú nadobudol povinný.

Sťažovateľka ďalej argumentovala, že súdne konanie vedené okresným súdom na základe ňou podanej poddlžníckej žaloby je nepochybne konaním, v ktorom sa koná a rozhoduje o nároku na zaplatenie peňažnej sumy, teda o splnenie povinnosti zaplatiť túto sumu (sporové konanie). Subjektom, ktorý disponoval právom na zaplatenie žalovanej peňažnej sumy, bola v čase podania návrhu na začatie konania sťažovateľka. Odporca (dlžník povinného) bol v tom čase povinný plniť len sťažovateľke a nebol oprávnený ani povinný plniť povinnému. Keďže pred skončením súdneho konania v dôsledku skončenia exekučného konania prešlo právo na zaplatenie zo sťažovateľky späť na povinného,

sťažovateľka v súlade s § 92 OSP podala návrh na zmenu účastníka na strane žalobcu považujúc za preukázané, že splnila všetky podmienky, ktoré toto ustanovenie predpokladá. Okresný súd, ako aj krajský súd jej návrh zamietli v rozpore s § 92 OSP a bez dostatočného právneho odôvodnenia.

Z uznesení okresného súdu, ako aj namietaných uznesení krajského súdu podľa sťažovateľky vyplýva, že bola pozbavená práva vystúpiť z konania, predmetom ktorého je plnenie, ktoré prešlo z nej na povinného, a súčasne povinný bude pozbavený svojho práva sa tohto plnenia úspešne domáhať na príslušnom súde, čím je porušené základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu garantované ústavou.

Krajský súd následne samostatnými uzneseniami sp. zn. 4 Cob 28/2014 z 11. septembra 2014 a sp. zn. 4 Cob 31/2014 z 11. septembra 2014 pripustil podanie dovolania proti svojim potvrdzujúcim uzneseniam, pretože bol toho názoru, že ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu.

Sťažovateľka preto podala proti obom uzneseniam krajského súdu dovolania, v ktorých žiadala, aby najvyšší súd ako dovolací súd uznesenia krajského súdu zmenil tak, že pripustí, aby do konania namiesto nej vstúpil povinný. Najvyšší súd dovolania sťažovateľky odmietol ako dovolania smerujúce proti rozhodnutiam, proti ktorým tento opravný prostriedok nie je prípustný, poukazujúc na to, že dovolaním napadnuté uznesenia nevykazujú znaky žiadneho z rozhodnutí uvedených v § 239 ods. 1 a 2 OSP, keďže prípustnosť dovolania bola odvolacím súdom vyslovená v samostatnom uznesení, nie v jeho potvrdzujúcom rozhodnutí. Podľa sťažovateľky najvyšší súd uvedené ustanovenie Občianskeho súdneho poriadku posúdil príliš reštriktívne a formalisticky, nezohľadňujúc jeho zmysel a účel. Dovolací súd podľa sťažovateľky opomenul uvedené ustanovenie posúdiť v kontexte s § 166 OSP. Skutočnosť, že výrok rozhodnutia bol doplnený samostatným uznesením, ktorým krajský súd pripustil dovolanie, nemôže byť podľa názoru sťažovateľky dôvodom odmietnutia dovolania.

Sťažovateľka sa tiež domnieva, že postupom krajského súdu jej bola odňatá možnosť domáhať sa svojich práv a realizovať svoje procesné práva a povinnosti v súdnom konaní, konkrétne domáhať sa vystúpenia z konania za splnenia zákonných podmienok vyplývajúcich z § 92 OSP.

Najvyšší súd okrem uvedeného v rozpore s požiadavkou na riadne odôvodnenie rozhodnutia konštatoval, že rozhodnutia odvolacieho súdu zodpovedajú požiadavkám vyplývajúcim z § 157 ods. 2 v spojení s § 167 ods. 2 OSP. Ani s týmto názorom najvyššieho súdu sťažovateľka nesúhlasí, pretože namietané uznesenia krajského súdu nespĺňajú parametre zákonnosti a ústavnosti a ani minimálne požiadavky kladené na odôvodnenie súdnych rozhodnutí, a vyvolávajú tak účinky nezlučiteľné s obsahom práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd v jej veciach rozhodol nálezom, v ktorom vysloví, že postupom a uzneseniami krajského súdu, ako aj postupom a uzneseniami najvyššieho súdu bolo porušené jej základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, zruší namietané uznesenia krajského súdu a najvyššieho súdu, prizná sťažovateľke primerané finančné zadosťučinenie v sume 1 000 € (v oboch prípadoch), ako aj trovy právneho zastúpenia.

Ústavný súd uznesením sp. zn. I. ÚS 392/2015 zo 16. septembra 2015 sťažnosti sťažovateľky vedené pod sp. zn. Rvp 12082/2015 a sp. zn. Rvp 12084/2015 spojil na spoločné konanie ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 12082/2015 a zároveň ich prijal na ďalšie konanie podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

Krajský súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnostiam podaním sp. zn. Spr/10087/2015 doručeným ústavnému súdu 22. októbra 2015, v ktorom okrem iného uviedol:

„Vo veci vedenej na Krajskom súde v Prešove pod sp. zn. 4Cob/28/2014 a vo veci sp. zn. 4Cob/31/2014 podľa nás odvolací súd konal v medziach svojej právomoci. Jeho úvahy napísané v dôvodoch rozhodnutia z 28. 8. 2014 vychádzajú z konkrétnych faktov prípadu, sú logické a majú oporu v obsahu spisového materiálu. V dôvodoch uznesení sú obsiahnuté také skutočnosti skutkového i právneho posúdenia veci, aké sú žiadané aplikáciou ustanovenia § 157 ods. 2 O. s. p.. Opätovne sa žiada poukázať na obsah uznesení krajského súdu vo veci sp. zn. 4Cob/28/2014 a 4Cob/31/2014 i písomné vyjadrenie predsedu senátu k týmto dvom veciam.

Sťažovateľkin prejav nespokojnosti s napadnutými uzneseniami je potrebné hodnotiť aj tak, že obsah základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR nie je zárukou toho, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníka konania. Základným atribútom je, aby postup súdu bol v súlade so zákonom, aby bol ústavne akceptovateľný a aby jeho rozhodnutie bolo možné kvalifikovať ako zákonné, preskúmateľné a nearbitrárne.

Podľa nášho názoru, v predmetných veciach bol vyššie uvedený predpoklad dodržaný postupom odvolacieho súdu, aj obsah rozhodnutí je zákonný, nearbitrárny a preskúmateľný čo do dôvodov. Preto nie je možné z hľadiska doterajšieho stavu veci konštatovať porušenie základných práv účastníka upravených v čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy SR. Navyiac, rozhodnutia krajského súdu prešli dovolacím konaním na Najvyššom súde SR, kde neboli konštatované porušenia procesných práv sťažovateľa, resp. neboli zistené pochybenia v právnom hodnotení nároku sťažovateľky.

Navrhujeme preto sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú zamietnuť.

Súhlasíme s tým, aby Ústavný súd SR upustil podľa § 30 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov od ústneho verejného pojednania.“

Predseda senátu krajského súdu vo vzťahu k sťažovateľkou namietaným skutočnostiam uviedol:

„Dňa 6. 11. 2012 bol podaný na OS Prešov návrh obchodnej spoločnosti Finimo, a.s., Bratislava, proti odporcovi: [REDAKOVANÉ], na zaplatenie 196,33 eur, pretože navrhovateľ ako oprávnený v exekučnom konaní proti povinnému: spoločnosti [REDAKOVANÉ], vymáha pohľadávku cestou súdneho exekútora JUDr. L. Pekára.

Keďže povinný ani po doručení exekučného príkazu nič neplnil, vznikla žalobcovi podľa § 109 ods. 1 Exekučného poriadku /zákon č. 233/1995 Z.z./ aktívna legitímácia na podanie žaloby proti dlžníkovi povinného spoločnosti [REDACTED]. V dôsledku zastavenia exekučného konania proti povinnému [REDACTED], navrhovateľ podal návrh na zámenu navrhovateľa podľa § 92 ods. 2, 3 OSP, pretože právoplatnosťou uznesenia o zastavení exekúcie stráca oprávnený - Finimo aktívnu legitímáciu a v plnom rozsahu sa obnovuje aktívna legitímácia povinného - [REDACTED]. OS Prešov uznesením č.k. 19Cb/95/2012-218 zo dňa 5. 2. 2014 zamietol návrh na zámenu účastníkov na strane žalobcov. Zastavením exekúcie sa neobnovila aktívna legitímácia pre spoločnosť [REDACTED] podľa § 92 ods. 2 a OSP, že po začatí konania nastala právna skutočnosť, s ktorou právne predpisy spájajú prevod alebo prechod práv a povinností. Po odvolaní žalobcu KS v Prešove uznesením zo dňa 28. 8. 2014 č. k. 4Cob/28/2014-247 potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa. Podľa § 109 ods. 1 EP ide o poddlžnícku žalobu v rámci exekučného konania oprávneného Finimo, a.s., proti dlžníkovi povinného spoločnosti [REDACTED] a pri takejto žalobe sa nemôže stať žalobcom povinný [REDACTED]. Žalobcovo oprávnenie podať poddlžnícku žalobu vo vlastnom mene proti dlžníkovi povinného vyplýva z § 109 ods. 1 EP, čo je osobitné procesné oprávnenie. Takéto oprávnenie neziskal prevodom či prechodom, preto spätne stratou takéhoto procesného oprávnenia na podanie žaloby nedochádza k prechodu alebo prevodu práv na povinného z exekučného konania. KS pripustil dovolanie proti uzneseniu, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu. Na dovolanie navrhovateľa NS SR uznesením zo dňa 30. 4. 2015 č.k. 5Obdo/4/2015-311 dovolanie odmietol. Závery odvolacieho súdu nie sú zjavne neodôvodnené a splňajú parametre zákonného odôvodnenia. Rozhodnutie nie je postihnuté inou vadou taxatívne vymenovanou v § 237 ods. 1 OSP.

Obdobný návrh bol dňa 15. 10. 2012 podaný na OS Prešov proti spoločnosti [REDACTED] na zaplatenie 7.595,22 eur, kde odporca je dlžníkom spoločnosti [REDACTED]. Exekučné konanie proti povinnému [REDACTED], bolo zastavené a navrhovateľ podal návrh na zámenu účastníka konania na strane žalobcu. OS Prešov uznesením zo dňa 17.2.2014 č. k. 7Cb/139/2012-108 zamietol. KS v Prešove uznesením zo dňa 28.8.2014 č. k. 4Cob/31/2014-137 potvrdil uznesenie OS. Pripustil však

dovolanie pre otázku zásadného právneho významu. NS SR uznesením zo dňa 30. 4. 2015 č. k. 5Obdo/64/2014 - 166 dovolanie žalobcu odmietol.

V sťažnostiach navrhovateľa Ústavnému súdu SR sa vytyka rozhodnutia KS v Prešove, že nedostatočne sa vyporiadal s otázkou procesného nástupníctva povinného z exekučného konania - spoločnosti [REDAKOVANÉ], podľa § 92 OSP v náväznosti na § 109 EP. V priebehu konania došlo k prechodu práv na plnenie zo žalobcu na veriteľa žalovanej spoločnosti, t.j. na [REDAKOVANÉ]. Nie je preto dôvod na to, aby v dôsledku týchto skutočností nebola pripustená zámena na strane navrhovateľa. Ako súd prvého stupňa, tak odvolací súd nedostatočným spôsobom odôvodnili svoje rozhodnutie a nedali jasnú a zrozumiteľnú odpoveď na všetky relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Je to len strohé konštatovanie právneho záveru bez toho, aby sa vyporiadal s argumentáciou sťažovateľa. Nevysvetlil, prečo nedošlo k prechodu práv a povinností, ako to má na mysli § 92 ods. 2 a 3 OSP.

Dovolací súd odmietol dovolanie sťažovateľa napriek tomu, že dovolanie bolo pripustené odvolacím súdom. NS príliš reštriktívne a formalisticky posúdil ustanovenie § 239 ods. 2 písm. a/ OSP a neposúdil to v spojení s ostatnými ustanoveniami tohto zákona.

OS ani odvolací súd sa nezaoberal ostatnými ustanoveniami EP ako §§ 105-110, na ktoré poukazoval v odvolaní sťažovateľ v náväznosti na iné rozhodnutie NS SR 5Obo/22/2008. Aj keď súdy nie sú povinné dať podrobnú odpoveď na každú otázku, ale ak nejaké tvrdenie zásadne ovplyvní výsledok prípadu, súd sa ním musí osobitne v rozsudku zaoberať.

Postupom a rozhodnutím KS a NS SR boli porušené základné práva sťažovateľa, a to právo na súdnu ochranu.

Ako predseda odvolacieho senátu k ústavnej sťažnosti navrhovateľa uvádzam toľko, že nepovažujem rozhodnutie senátu za rozhodnutia, ktoré by nespĺňalo náležitosti dostatočného a presvedčivého odôvodnenia rozhodnutia. Pokiaľ odvolací súd potvrdil rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádzal z predpokladu, že navrhovateľ oprávnenie domáhať sa vo vlastnom mene od dlžníka povinného vyplatenia pohľadávky získal na základe osobitného procesného oprávnenia podľa § 109 ods. 1 EP, nie prevodom alebo prechodom práv. Nie je možné poprieť zmysel poddĺžnickej žaloby, v rámci ktorej len

oprávnený z exekučného konania má práva domáhať sa vo vlastnom mene od dlžníka povinného na jeho všeobecnom súde vyplatenia pohľadávky.

§ 109 OSP vymedzuje účastníkov súdneho konania v poddlžníckych žalobách a toho, kto vo vlastnom mene je oprávnený od dlžníka povinného vymôcť pohľadávku. Tento názor akceptoval aj dovolací súd vo vyššie uvedených rozhodnutiach, keď aj po pripustení dovolania vo veci, nezistil v rozhodnutiach odvolacieho súdu žiadne pochybenie. Nie je vytknuté ani žiadne procesné pochybenie v nedostatočnom odôvodnení rozhodnutia, pričom odvolaciemu súdu neprislúcha hodnotiť rozhodnutie dovolacie nadriadeného súdu. Navyiac, analogicky, podľa § 243d ods. 1 OSP, platí viazanosť rozhodnutím dovolacieho súdu a tento je doposiaľ záväzný aj pre odvolací súd.

Otázka procesného nástupníctva súvisí s prevodom alebo prechodom práv pri aplikácii § 92 OSP, ale tu ide o osobitnú zákonom predpokladanú situáciu, kto podľa § 109 EP je oprávnený podať vo vlastnom mene žalobu. Zastavenie exekučného konania proti povinnému nedáva povinnému procesné oprávnenie pokračovať v poddlžníckej žalobe proti jeho dlžníkovi namiesto veriteľa, terajšieho navrhovateľa. Len veriteľ ako oprávnený z exekúcie môže zo zákona /§ 109 ods. 1 EP/ vo vlastnom mene viesť samostatnú žalobu proti dlžníkovi povinného, nesmie ale uzatvárať zmier na úkor povinného či odpustiť dlh, čo sú obmedzenia, ktoré sa netýkajú prípadnej univerzálnej či singulárnej sukcesie.“

Najvyšší súd zaujal k sťažnostiam stanovisko podaním sp. zn. KP 3/2015 doručeným ústavnému súdu 29. októbra 2015, v ktorom okrem iného uviedol:

„Uzneseniami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. apríla 20145 (správne má byť 2015, pozn.) sp. zn. 5 Obdo 64/2014 a 5 Obdo 4/2015 rozhodol odvolaniach spoločnosti FINIMO, a. s., Mlynské Nivy 54, Bratislava. Pri svojom rozhodovaní vychádzal z obsahu spisu Krajského súdu v Prešove sp. zn. 4Cob/31/2014 a sp. zn. 4Cob/28/2014. Sťažovateľka namieta v sťažnosti prílišný formalizmus pri aplikácii § 239 ods. 1 a 2 O. s. p., keďže prípustnosť dovolania bola vyslovená krajským súdom v samotnom uznesení a nie v jeho potvrdzujúcom rozhodnutí a že dovolací súd opomenul uvedené uznesenia posúdiť v kontexte § 166 O. s. p. Podľa nášho názoru uvedené uznesenia nemohli byť posúdené v kontexte § 166 O. s. p., pretože z ich obsahu vyplýva, že neboli vydané podľa § 166 a na použitie tohto paragrafu neboli ani splnené podmienky uvedené v tomto ustanovení

(nešlo o časť predmetu konania, o trovy konania a ani o predbežnú vykonateľnosť). Z toho dôvodu považujeme sťažnosť v tejto časti za neopodstatnenú.

Sťažovateľka ďalej namieta, že rozhodnutia dovolacieho súdu neboli dostatočne odôvodnené. Po oboznámení sa s uvedenými uzneseniami sme toho názoru, že rozhodnutia dovolacieho súdu splňajú náležitosti požadované ust. § 157 O. s. p. v spojení s § 167 ods. 2 O. s. p. Ako vyplýva z judikatúry Ústavného súdu SR, riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ako súčasť základného práva na súdnu ochranu a inú právnu ochranu, vyžaduje, aby sa súd jasným právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné. Ústavný súd SR judikoval, že ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie, absentujú alebo sú zjavne protirečivé, alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti, treba považovať rozhodnutie súdu za riadne neodôvodnené a arbitrárne.

Odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemá odpovedať na každú námietku alebo argument uvedený v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie a zostali sporné, alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov napadnutého rozhodnutia (II. ÚS 78/05). V prejednáwanej veci dovolania neboli prípustné podľa ust. § 239 O. s. p., preto dovolací súd nemohol posúdiť vecnú správnosť napadnutých uznesení odvolacieho súdu, napokon túto skutočnosť dovolací súd uviedol aj vo svojom rozhodnutí, teda riadne zdôvodnil, prečo nereagoval na námietky dovolateľa týkajúce sa nesprávneho právneho posúdenia veci. Dovolací súd posúdil vec aj z hľadiska ust. § 237 O. s. p. t. j., či v konaní nedošlo k závažným procesným vadám, čo vo svojich uzneseniach taktiež riadne odôvodnil, keďže nezistil prípustnosť dovolania ani podľa ust. § 237 O. s. p. dovolanie odmietol.

Najvyšší súd preto konštatuje, že postupom dovolacieho súdu nebolo porušené právo nebyť odňatý zákonnému sudcovi a jeho postupom ani nedošlo k porušeniu sťažovateľkou namietaných práv.

Vo vzťahu k možnosti upustenia od ústneho pojednávania na ústavnom súde podľa § 30 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky,

o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov, oznamujeme, že najvyšší súd s upustením od ústneho pojednávania súhlasí.“

K vyjadreniam konajúcich súdov sťažovateľka prostredníctvom svojej právnej zástupkyne zaujala stanovisko elektronickým podaním doručeným ústavnému súdu 16. novembra 2015. K vyjadreniam krajského súdu sťažovateľka uviedla:

„Sťažovateľ sa v rozsiahlej časti podaných ústavných sťažností venuje popisu skutkového stavu predmetných konaní a právneho posúdenia veci, ale tomuto sa venuje práve z dôvodu, aby poukázal na to v čom považuje rozhodnutia za arbitrárne a neodôvodnené.

Sťažovateľ nie je spokojný s tým akým spôsobom odvolací súd (aj prvostupňový súd) predmetnú vec v konaniach posúdil (ako to už uviedol jednoznačne aj v podaných odvolaniach, dovolaniach a aj podaných ústavných sťažnostiach), ale táto nespokojnosť s právnym posúdením veci nie je dôvodom podania ústavných sťažností. Odvolací súd na jednej strane právne posúdil prejednávane veci inak ako sťažovateľ, čo je samozrejme za predpokladu splnenia ústavných princípov a zákonných predpokladov prípustné, ale na druhej strane svoje rozhodnutia dostatočným a právne relevantným spôsobom neodôvodnil, a práve toto nie je možné v právnom štáte akceptovať a tolerovať.

Krajský súd v Prešove sa vo svojich rozhodnutiach nijako nevysporiadal s právnou úpravou Exekučného poriadku, ktorú vzal do úvahy len parciálne (vybral si jediné ustanovenie § 109 EP, ktorým zmätočne odôvodňuje svoje rozhodnutia v rozpore s ďalšími ustanoveniami EP, ako aj ustanoveniami OSP a OZ), nijako sa nevysporiadal s právnou argumentáciou sťažovateľa a vo svojich rozhodnutiach (a aj vyjadreniach k sťažnostiam) bez dostatočného právneho odôvodnenia konštatuje, že nedošlo k prechodu práva, ktoré je predmetom konania a to napriek tomu, že priamo z EP jednoznačne vyplýva opak. Krajský súd v Prešove sa nijako nevysporiadal s predchádzajúcou rozhodovacou činnosťou a opomenul vziať do úvahy aj sťažovateľom citované rozhodnutie Najvyššieho súdu SR v právne obdobnej veci.

Ustanovenie § 109 Exekučného poriadku nie je možné vykladať formalisticky reštriktívne bez jeho nadväznosti na jeho predchádzajúce ustanovenia, ktoré len dopĺňa. Aktívna procesná legitímácia oprávneného je daná tým, že právo na plnenie - zaplatenie

pohľadávky prešlo doručením exekučného príkazu z povinného na oprávneného (sťažovateľa) a vyplýva už z ustanovení Exekučného poriadku, ktoré predchádzajú ustanoveniu § 109, ktoré túto aktívnu procesnú legitimitáciu už len jednoznačne konštatuje a upravuje bez akýchkoľvek pochybností.

Sťažovateľ v bode B. (na strane 5 a 6 a 7 a 8) ústavných sťažností odcitoval ustanovenia právnych predpisov, s ktorými sa odvolací súd vôbec žiadnym spôsobom nevysporiadal a pri odôvodnení svojich rozhodnutí ich úplne opomenul a to napriek tomu, že na ne sťažovateľ poukazoval a zdôrazňoval ich dôležitosť. Z týchto citovaných ustanovení právnych predpisov (§ 488 OZ, § 105 - § 106 EP, § 79 a § 80 OSP, § 92 OSP) jednoznačne vyplýva splnenie podmienky prechodu práva na plnenie, ktoré je predmetom predmetných súdnych konaní.

V bode B. ústavných sťažností je zhrnutá právna argumentácia sťažovateľa, ktorá bola predložená už odvolaciemu súdu; ani s jednou argumentačnou námietkou sťažovateľa sa odvolací súd žiadnym spôsobom nevysporiadal, a to ani tými pre vec najpodstatnejšími.

Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Jeho zákonný rámec určuje § 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, pričom toto ustanovenie sa uplatňuje aj v odvolacom konaní (§ 211 ods. 2 O. s. p). Odôvodnenie rozhodnutí umožňuje účastníkom konania posúdiť, ako všeobecný súd v ich veci vyložil a aplikoval príslušné procesné a hmotnoprávne predpisy a akými úvahami sa riadil pri svojom rozhodovaní o veci samej.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu povinnosť súdu riadne odôvodniť rozhodnutie je odrazom práva účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktoré sa vysporiada i so špecifickými námietkami účastníka. Porušením uvedeného práva účastníka na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa účastníkovi konania (okrem opretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia právom predvídaným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu (v rovine polemiky s jeho dôvodmi) v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov, a teda sa mu odníma možnosť konať pred súdom.

Krajský súd v Prešove vo svojich rozhodnutiach síce konštatuje, že sťažovateľ získal procesnú aktívnu legitimáciu na základe ustanovenia § 109 ods. 1 Exekučného poriadku a že sa povinný nemôže svojho práva domáhať vstupom do tohto konania nakoľko sťažovateľ nezískal túto pohľadávku prechodom ani prevodom tak ako ho má na mysli § 92 O. s. p., avšak toto svoje konštatovanie žiadnym spôsobom neodôvodňuje, a to napriek tomu, že priamo z ustanovení EP, argumentov sťažovateľa, predchádzajúcej rozhodovacej činnosti Krajského súdu v Prešove a aj sťažovateľom citovaného rozsudku Najvyššieho súdu SR vyplýva úplný opak.

Z odôvodnení rozhodnutí odvolacieho súdu nie je možné zistiť, a to už vôbec nie jednoznačným a zrozumiteľným spôsobom, z akého dôvodu považuje súd konania za tak osobitný typ konania (jedná sa o konania, predmetom ktorých je právo na plnenie), že nie je možné v nich pripustiť zmenu účastníka konania a z akého dôvodu nemalo prísť k prechodu práv a povinností, keď zo sťažovateľom citovaných ustanovení právnych predpisov, argumentácie sťažovateľa v podanom odvolaní jednoznačne vyplýva opak. Odvolací súd (aj prvostupňový súd) svoje rozhodnutia nedostatočným spôsobom odôvodnil, odôvodnenie rozhodnutí je nedostatočné a nemá oporu v platnej právnej úprave. Exekučný poriadok jednoznačne upravuje prechod práva na vyplatenie pohľadávky, ktoré je predmetom súdneho konania, ako aj s tým súvisiace práva a povinnosti povinného, oprávneného a dlžníka oprávneného. Konanie o poddĺžnickej žalobe (žalobe na plnenie) je klasickým občianskym súdnym konaním upraveným Občianskym súdnym poriadkom a ustanovenie § 92 Občianskeho súdneho poriadku je potrebné aplikovať aj na toto konanie.

Právny názor sťažovateľa (a teda právny názor opačný ako je konštatovaný v sťažovateľom namietaných rozhodnutiach) vyplýva aj z predchádzajúcej rozhodovacej činnosti Krajského súdu v Prešove a sťažovateľom citovaného a Krajskému súdu v Prešove predloženého rozhodnutia Najvyššieho súdu SR, s ktorými sa Krajský súd v Prešove tiež v odôvodnení svojich rozhodnutí vôbec nezaoberal napriek tomu, že rozhodol inak. V tejto súvislosti sťažovateľ opätovne poukazuje na porušenie princípu právnej istoty...

Podľa názoru sťažovateľa rozhodnutia Krajského súdu v Prešove nespĺňajú ani základné parametre predpísané § 157 OSP a nie je ich možné považovať za riadne odôvodnené v súlade s platným právnym poriadkom a ústavnými princípmi.

Závery Krajského súdu v Prešove sú zjavne neodôvodnené a arbitrárne a majú za následok porušenie základného práva sťažovateľa.“

K stanovisku najvyššieho súdu sťažovateľka uviedla:

„Sťažovateľ (aj s poukazom na vyššie uvedené stanovisko v bode A.)) je toho názoru, že rozhodnutia Najvyššieho súdu SR o odmietnutí dovolania ako neprípustného, napriek tomu, že boli splnené zákonné podmienky na podanie dovolania, nespĺňajú parametre zákonnosti a ústavnosti a vyvolávajú tak účinky nezlučiteľné s obsahom práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR.

Rozhodnutia odvolacieho súdu napadnuté sťažovateľom dovolaním, nespĺňajú parametre zákonnosti a ústavnosti a minimálne požiadavky, ktoré sú kladené na odôvodnenie súdnych rozhodnutí. Napriek tomu posúdil dovolací súd tieto rozhodnutia odvolacieho súdu ako rozhodnutia, ktorými nebolo porušené právo sťažovateľa na súdne konanie...

Dovolací súd navyše odmietol dovolania sťažovateľa napriek tomu, že odvolací súd jednoznačne pripustil proti svojim rozhodnutiam dovolanie z dôvodu, že sa jedná o rozhodnutia po právnej stránke zásadného významu. Nie je možné súhlasiť s názorom dovolacieho súdu, že posúdenie otázky pripustenia dovolania nie je možné posúdiť ako časť predmetu konania. Sťažovateľ v podaných odvolaniach navrhol, aby sa odvolací súd zaoberal aj otázkou pripustenia dovolania a rozhodol o nej, a teda odvolací súd bol povinný sa zaoberať aj touto otázkou a rozhodnúť o nej ako o časti predmetu odvolacieho konania. Odvolací súd jednoznačne rozhodol o tom, že dovolanie proti sťažovateľom namietaným rozhodnutiam v dovolacom konaní pripúšťa, čo odvolací súd potvrdzuje a nespochybňuje ani vo vyjadrení k tejto sťažnosti.

Najvyšší súd SR ako dovolací súd príliš reštriktívne a formalisticky posúdil ustanovenie § 239 ods. 2 písm. a) O. s. p. a neposúdil ho podľa zmyslu a účelu tohto ustanovenia.“

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde vo veci sťažností sťažovateľky upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru,

že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. V dôsledku toho senát predmetnú sťažnosť prerokoval na svojom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov, ich zástupcov a verejnosti len na základe písomne podaných stanovísk účastníkov.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2 ústavy).

Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00).

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (IV. ÚS 77/02) každý má právo na to, aby sa v jeho veci v konaní pred všeobecnými súdmi rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

Tieto zásady týkajúce sa vzťahu ústavného súdu a všeobecných súdov pri ochrane ústavnosti boli relevantné aj v danej veci.

Ústavný súd zistil, že v danom prípade sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy z dôvodu, že uzneseniami okresného súdu potvrdenými uzneseniami krajského súdu boli v konaniach o tzv. poddlžníckej žalobe, v ktorých vystupuje v procesnom postavení žalobcu, zamietnuté jej návrhy na pripustenie zmeny účastníka konania na strane žalobcu podané v zmysle § 92 ods. 2 OSP v spojení s § 109 ods. 1 Exekučného poriadku. Sťažovateľka v návrhoch na pripustenie zmeny účastníka konania, ako aj v odvolaniach proti uzneseniam okresného súdu, ako aj v sťažnostiach argumentovala, že v dôsledku právoplatného skončenia exekúcie stratila v konaniach o poddlžníckej žalobe aktívnu legitimáciu (ktorá jej prináležala ako oprávnenej v exekučnom konaní), ako aj postavenie oprávnenej v exekučnom konaní; zanikli účinky príkazu na začatie exekúcie, ako aj exekučného príkazu a povinný opätovne vstúpil do všetkých práv a povinností, ktoré mal voči svojmu dlžníkovi (odporcovi v konaní o poddlžníckej žalobe). V odvolaniach proti uzneseniam krajského súdu sťažovateľka navrhla, aby krajský súd pripustil dovolanie, pretože otázka pripustenia zmeny účastníka konania na strane žalobcu v dôsledku prechodu práv na vyplatenie peňažnej pohľadávky na základe právoplatného uznesenia o skončení exekúcie v prípade, ak návrh na začatie konania, predmetom ktorého je zaplatenie peňažnej pohľadávky, bol podaný oprávneným podľa § 109 ods. 1 Exekučného poriadku, dosiaľ nebola dovolacím súdom riešená, teda ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu. Krajský súd v samostatných uzneseniach rozhodol o pripustení dovolania o tejto právnej otázke, sťažovateľka dovolania

podala, tieto však boli najvyšším súdom odmietnuté ako neprípustné, keďže o prípustnosti dovolania bolo odvolacím súdom rozhodnuté až v samostatnom uznesení, a nie v potvrdzujúcom uznesení a procesné vady v zmysle § 237 OSP neboli dovolacím súdom zistené.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podmienky a podrobnosti o súdnej a inej právnej ochrane ustanoví zákon (čl. 46 ods. 4 ústavy).

Podľa čl. 51 ods. 1 ústavy domáhať sa práv uvedených v čl. 46 tejto ústavy sa možno len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú.

Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru zaručujú, že každý má právo na to, aby sa v jeho veci v konaní pred všeobecnými súdmi rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci (IV. ÚS 77/02, III. ÚS 63/06).

Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa táto ochrana dostane v zákonom predpokladanej kvalite, pričom výklad a používanie zákonných ustanovení príslušných procesných predpisov musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo účastníkov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Z pohľadu ústavnoprávneho teda treba určiť povahu prípadov, v ktorých nesprávna aplikácia jednoduchého práva všeobecným súdom má za následok porušenie základných práv a slobôd. V konaní o ústavnej sťažnosti možno za také považovať prípady, v ktorých nesprávna aplikácia jednoduchého práva je spätá s konkurenciou jednotlivých noriem tohto práva, prípadne s konkurenciou rôznych interpretačných alternatív, v ktorých sa odráža kolízia ústavných princípov, a naostatok za také možno považovať aj prípady svojoľnej aplikácie jednoduchého práva (m. m. I. ÚS 331/09, I. ÚS 316/2011). Inými slovami, v prípadoch posudzovania individuálnych sťažností podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nie je úlohou ústavného súdu preskúmať príslušné právne predpisy a prax *in abstracto*, ale obmedziť sa, nakoľko je to len možné, na posúdenie konkrétneho prípadu na účely zistenia, či spôsob, akým boli uvedené predpisy aplikované alebo sa dotkli sťažovateľa, viedol k porušeniu ústavy a príslušných medzinárodných zmlúv.

Ústavný súd vo svojej judikatúre štandardne uplatňuje zásadu prednosti ústavne konformného výkladu (napr. PL. ÚS 15/98, II. ÚS 148/06 alebo IV. ÚS 96/07). V konaní o súlade právnych predpisov sa ústavný súd k tejto zásade vyjadril týmto právnym názorom: „Keď právnu normu možno vysvetľovať dvoma spôsobmi, pričom jeden výklad je v súlade s ústavou a medzinárodnými dohovormi podľa čl. 11 ústavy a druhý výklad je s nimi v nesúlade, nejestvuje ústavný dôvod na zrušenie takej právnej normy. Všetky štátne orgány majú vtedy ústavou určenú povinnosť uplatňovať právnu normu v súlade s ústavou“ (PL. ÚS 15/98). Zo zásady ústavne konformného výkladu vyplýva tiež požiadavka, aby v prípadoch, ak pri uplatnení štandardných metód výkladu prichádzajú do úvahy rôzne výklady súvisiacich právnych noriem, bol uprednostnený ten, ktorý zabezpečí plnohodnotnú, resp. plnohodnotnejšiu realizáciu ústavou garantovaných práv fyzických alebo právnických osôb. Inak povedané, všetky orgány verejnej moci sú povinné v pochybnostiach vykladať právne normy v prospech realizácie ústavou (a tiež medzinárodnými zmluvami) garantovaných základných práv a slobôd (II. ÚS 148/06).

K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy uzneseniami krajského súdu a im predchádzajúcim postupom

Pri preskúmaní skutkového stavu, predložených listinných dôkazov a po posúdení právneho stavu dospel ústavný súd k záveru, že ústavná sťažnosť je dôvodná, pretože postupom krajského súdu došlo k porušeniu sťažovateľkou označeného základného práva.

Podstatu predložených sťažností a aj konania pred všeobecnými súdmi tvorí otázka interpretácie ustanovenia § 92 ods. 2 a 3 OSP v spojení s § 109 ods. 1 Exekučného poriadku; predovšetkým ide o právne posúdenie, či právoplatné uznesenie o skončení exekúcie je právnou skutočnosťou, s ktorou právne predpisy spájajú prevod alebo prechod práv a povinností, teda či dochádza k obnoveniu aktívnej legitímácie povinného už v skôr začatom konaní o poddĺžnickej žalobe (na návrh oprávneného). Sťažovateľka je toho názoru, že z § 108 ods. 1 Exekučného poriadku jednoznačne vyplýva, že dňom doručenia príkazu na začatie exekúcie dlžníkovi povinného stráca povinný právo na vyplatenie pohľadávky, ktorým od tohto momentu disponuje oprávnený (sťažovateľka). Konštatovanie okresného súdu, ako aj krajského súdu, že doručením exekučného príkazu nedochádza k žiadnemu prevodu alebo prechodu práv na oprávneného, je priamo v rozpore s § 108 Exekučného poriadku. V prípade právoplatného zastavenia exekúcie oprávnený zase stráca právo na vyplatenie pohľadávky, ktoré opätovne prechádza na povinného. Nepripustením zmeny účastníka konania na strane žalobcu je sťažovateľka stále žalobcom v konaní o poddĺžnickej žalobe napriek tomu, že zastavením exekučného konania stratila akékoľvek právo na zaplatenie pohľadávky voči dlžníkovi povinného, pričom povinný toto právo získal.

Podľa § 92 ods. 2 OSP ak po začatí konania nastala právna skutočnosť, s ktorou právne predpisy spájajú prevod alebo prechod práv alebo povinností, o ktorých sa koná, môže navrhovateľ alebo ten, na koho boli tieto práva alebo povinnosti prevedené, alebo na koho prešli, navrhnúť, aby do konania na miesto doterajšieho účastníka vstúpil ten, na koho boli tieto práva alebo povinnosti prevedené alebo na koho prešli.

Podľa § 92 ods. 3 OSP súd vyhovie návrhu, ak sa preukáže, že po začatí konania nastala právna skutočnosť uvedená v odseku 2, a ak s tým súhlasí ten, kto má vstúpiť na miesto navrhovateľa; súhlas odporcu alebo toho, kto má vstúpiť na jeho miesto, sa

nevyžaduje. Právne účinky spojené s podaním návrhu na začatie konania zostávajú zachované.

Podľa § 105 ods. 1 Exekučného poriadku exekúcia prikázaním inej peňažnej pohľadávky než pohľadávky z účtu v banke sa vykoná prikázaním tejto pohľadávky oprávnenému.

Podľa § 106 ods. 1 Exekučného poriadku exekútor poverený vykonaním exekúcie a) prikáže dlžníkovi povinného, aby po doručení príkazu na začatie exekúcie prikázaním pohľadávky (ďalej len „príkaz na začatie exekúcie“) nevyplatil túto pohľadávku povinnému, b) upovedomí o začatí exekúcie prikázaním pohľadávky oprávneného a povinného a povinnému zakáže, aby po tom, keď sa mu doručí upovedomenie o začatí exekúcie, akokoľvek nakladal so svojou pohľadávkou až do výšky vykonateľnej pohľadávky a jej príslušenstva. Podľa odseku 2 tohto ustanovenia exekútor doručí príkaz na začatie exekúcie dlžníkovi povinného do vlastných rúk.

Podľa § 108 ods. 1 Exekučného poriadku povinný stráca právo na vyplatenie pohľadávky dňom, keď sa dlžníkovi povinného doručil príkaz na začatie exekúcie. Podľa odseku 2 tohto ustanovenia ak nie je pohľadávka povinného splatná po doručení exekučného príkazu, vyplatí ju dlžník povinného oprávnenému, ak sa oprávnený s exekútorom písomne nedohodol inak, len čo sa stane splatnou. Podľa odseku 3 uvedeného ustanovenia výplatou oprávnenému, ak sa oprávnený s exekútorom písomne nedohodol inak, sa oslobodí dlžník povinného odo svojej povinnosti voči povinnému.

Podľa § 109 ods. 1 Exekučného poriadku ak dlžník povinného nevyplatí oprávnenému alebo exekútorovi, ak sa na tom oprávnený s exekútorom písomne dohodol, pohľadávku bezodkladne po tom, keď sa mu doručil exekučný príkaz alebo keď sa stala pohľadávka splatnou, môže sa oprávnený domáhať vo vlastnom mene od dlžníka povinného na jeho všeobecnom súde vyplatenia pohľadávky. Nesmie však s dlžníkom povinného, ak ide o túto pohľadávku, uzavrieť na úkor povinného zmier ani odpustiť jej zaplatenie. Dlžník povinného si v takomto prípade nemôže započítať ani svoju vlastnú pohľadávku,

ktorú má voči oprávnenému. Podľa odseku 2 tohto ustanovenia ak oprávnený neuplatní včas na súde pohľadávku povinného voči dlžníkovi povinného alebo ak neoznami povinnému, že ju uplatňuje, zodpovedá povinnému za škodu, ktorá by mu tým prípadne vznikla.

Okresný súd, ako aj krajský súd v odôvodnení svojich rozhodnutí konštatovali, že tzv. poddlžnícka žaloba je osobitným typom žaloby, pričom konanie o nej je klasickým sporovým konaním, v ktorom oprávnený vo vlastnom mene uplatňuje právo povinného vyplývajúce z hmotnoprávneho vzťahu povinného k jeho dlžníkovi. Všeobecné sudy sa nestotožnili s názorom sťažovateľky (oprávnenej v exekučnom konaní, žalobkyne v konaní o poddlžníckej žalobe), že zastavením exekučného konania žalobca stráca aktívnu legitimitáciu na podanie tzv. poddlžníckej žaloby a v celom rozsahu sa obnovuje aktívna legitimitácia povinného, pretože prechod aktívnej legitimitácie v tomto špecifickom type sporového konania nie je vyslovený v žiadnom ustanovení zákona. Sťažovateľka vytýka krajskému súdu, že sa nedostatočne vysporiadal s otázkou procesného nástupníctva povinného do konania o poddlžníckej žalobe, najmä nevysvetlil, prečo v dôsledku právoplatného zastavenia exekučného konania nedošlo k prechodu práv a povinností, tak ako to ustanovuje § 92 ods. 2 a 3 OSP.

Ústavný súd konštatuje, že v súlade s § 109 ods. 2 Exekučného poriadku ak poddlžník nevyplatí oprávnenému riadne a včas pohľadávku, má oprávnený možnosť vo vlastnom mene a na vlastný účet túto pohľadávku vymáhať, teda využiť tzv. poddlžnícku žalobu. Aktívnu legitimitáciu na podanie žaloby získava oprávnený dorúčením exekučného príkazu na vyplatenie splatnej pohľadávky dlžníkovi povinného, pokiaľ k vyplateniu nedošlo, resp. v deň nasledujúci po jej splatnosti, ak nastala neskôr. Oprávnenému tak vzniká procesné oprávnenie na prijatie plnenia od poddlžníka na uspokojenie vlastnej pohľadávky. Povinný pritom naďalej zostáva veriteľom tejto pohľadávky, avšak právo ju žalovať prechádza na oprávneného. Z tohto dôvodu nedochádza z hľadiska hmotného práva k zmene veriteľa, teda nevzniká žiadny nový hmotnoprávny vzťah medzi oprávneným a poddlžníkom.

Konanie o tzv. poddlžnickej žalobe je klasickým sporovým konaním vedeným podľa tretej časti Občianskeho súdneho poriadku, z ktorého však pre účastníkov konania vyplývajú určité obmedzenia, keďže nie sú oprávnení v tomto konaní na všetky právne úkony, ktoré účastníkom konania v riadnom sporovom konaní prináležia, napr. oprávnený nemôže uzavrieť s dlžníkom taký zmier, ktorý by bol na úkor povinného, odpustiť zaplatenie pohľadávky či uplatniť úroky z omeškania. Zmyslom kladného rozhodnutia o poddlžnickej žalobe je, že oprávnený získa exekučný titul voči poddlžníkovi, proti ktorému nebol v pôvodnom exekučnom konaní v žiadnom právnom vzťahu. Ak je oprávnený v tomto konaní neúspešný, nemá to za následok zánik dlhu povinného.

Ústavný súd pri výklade ustanovenia § 92 ods. 2 a 3 OSP v spojení s § 109 ods. 1 Exekučného poriadku prisvedčuje sťažovateľke, že pokiaľ dôjde k zastaveniu exekučného konania z dôvodu uspokojenia pohľadávky oprávneného iným spôsobom ako splnením pohľadávky, v konaní o tzv. poddlžnickej žalobe stratí oprávnený aktívnu legitimáciu bez ohľadu na to, v akom štádiu sa uvedené konanie nachádza, a obnovuje sa v plnom rozsahu aktívna legitimácia povinného (veriteľa pohľadávky). Právoplatné uznesenie o zastavení exekučného konania tak možno v konaní o poddlžnickej žalobe považovať za právnu skutočnosť, s ktorou je spojený prechod práv a povinností z oprávneného (žalobcu) na povinného, tak ako to predpokladá § 92 ods. 2 a 3 OSP.

Nepripustenie zmeny účastníka konania na strane žalobcu by v danom prípade malo v podstate právny následok porovnateľný s neuplatnením práva na zaplatenie pohľadávky oprávneným prostredníctvom poddlžnickej žaloby v súlade s § 109 ods. 2 Exekučného poriadku, v zmysle ktorého oprávnený zodpovedá povinnému za škodu, ktorá by mu tým prípadne vznikla.

Uvedený výklad tak podľa názoru ústavného súdu zohľadňuje i ochranu záujmov povinného, ktorý by v okolnostiach danej veci v dôsledku uplynutia času mohol stratiť oprávnenie úspešne uplatniť svoju pohľadávku proti svojmu dlžníkovi (poddlžníkovi), resp. by sa jeho právo oslabilo. Pripustenie zmeny účastníka konania na strane žalobcu

v konaní o poddžníckej žalobe by tak mohlo znamenať jediná právnú cestu k uplatneniu pohľadávky povinného voči poddžníckovi.

V tejto súvislosti ústavný súd prihliadol aj na účel exekučného konania, ktorým je ochrana práv povinného, ako aj tretích osôb pri nútenom výkone exekučných titulov, čo je súčasne prejavom právneho štátu a legitímnym produktom toho, že proces exekúcie je predmetom štátnej regulácie. Preto pri výklade procesných (ale aj hmotnoprávných) inštitútov týkajúcich sa vykonávacieho konania je v prvom rade potrebné posudzovať, či tento výklad umožňuje naplnenie účelu konania. Možnosť zmarenia uplatnenia pohľadávky povinného za situácie, že sa mu vstup do skôr začatého konania o poddžníckej žalobe neumožní, by tento účel naplniť nemohlo.

Námietku nedostatočného odôvodnenia napadnutých uznesení krajského súdu ústavný súd nepovažoval za právne relevantnú, keďže krajský súd svoje právne úvahy odôvodnil relatívne podrobne, pri výklade a aplikácii relevantnej procesnoprávnej normy však nezohľadnil ústavné požiadavky zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy.

Vo vzťahu k právnemu názoru krajského súdu sťažovateľka namietala okrem jeho nesprávnosti aj jeho rozpor s rozhodovaním iných senátov tohto odvolacieho súdu, ktorý v totožných veciach návrhu sťažovateľky na zmenu účastníka konania na strane žalobcu v konaní o poddžníckej žalobe vyhovel, keď zastavenie exekučného konania považoval za právnú skutočnosť, s ktorou sa uvedený právny následok spája. Podľa sťažovateľky táto skutočnosť len potvrdzuje arbitrárnosť právnych názorov krajského súdu uvedených v namietaných uzneseniach. Ústavný súd sa oboznámil s rozhodovacou činnosťou krajského súdu v obdobných veciach, pričom zistil, že tieto sa zásadným spôsobom odchyľujú. Súčasne ústavný súd zistil, že sťažovateľka na tieto odlišné rozhodnutia nepoukázala v odvolaniach proti uzneseniam okresného súdu, ale až v dovolaniach podaných na najvyššom súde, a to zrejme z dôvodu ich vydania v krátkom čase pred prijatím namietaných uznesení krajského súdu (menej ako 1 mesiac). Krajský súd teda objektívne nemohol reagovať na opačné rozhodnutia iných senátov krajského súdu, a preto absenciu

tejto časti argumentácie v odôvodnení jeho rozhodnutí ústavný súd nemohol posúdiť ako nedostatočnú.

Ústavný súd na základe uvedeného uzatvára, že krajský súd z dôvodu prísne formálnej interpretácie aplikovaných ustanovení príslušných právnych predpisov, opomenul vziať do úvahy všetky súvislosti, ako aj dôsledky svojho rozhodnutia, čím zasiahol do označeného základného práva sťažovateľky, tak ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto rozhodnutia.

K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy uzneseniami najvyššieho súdu a im predchádzajúcim postupom

Sťažnosti sťažovateľky smerujú aj proti postupu a uzneseniam najvyššieho súdu, ktorými boli dovolania sťažovateľky proti uzneseniam krajského súdu odmietnuté ako procesne neprípustné pre nesplnenie podmienok ustanovených v § 239 ods. 1 a 2 OSP a za súčasného konštatovania, že uznesenia krajského súdu nie sú postihnuté žiadnou z vád zmätočnosti uvedených v § 237 ods. 1 OSP. Najvyšší súd sa podľa sťažovateľky nevysporiadal s jej námietkami uvedenými v dovolaniach, keďže dospel k nesprávnemu záveru, že odôvodnenie uznesení krajského súdu zodpovedá požiadavkám vyplývajúcim z § 157 ods. 2 v spojení s § 167 ods. 2 OSP napriek tomu, že krajský súd sa podľa sťažovateľky v predmetných uzneseniach nevysporiadal s rozsiahlou argumentáciou sťažovateľky uvedenou v odvolaniach a svoje rozhodnutia nedostatočne právne odôvodnil. Krajský súd vec nesprávne právne posúdil, keď uznesenia okresného súdu, ktorými boli návrhy sťažovateľky na pripustenie zmeny účastníka konania o poddĺžnickej žalobe (podanej sťažovateľkou proti dlžníkom povinného) na strane žalobcu zamietnuté, potvrdil.

Postupu najvyššieho súdu sťažovateľka tiež vytýka nesprávne posúdenie splnenia podmienok prípustnosti dovolania, keďže toto bolo podané na základe samostatného uznesenia krajského súdu, ktorým pripustil dovolanie z dôvodu, že ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu. Najvyšší súd však pri posudzovaní prípustnosti

dovolania podľa sťažovateľky aplikoval príliš formalistický a reštriktívny výklad § 239 ods. 1 a 2 OSP, keď uviedol, že prípustnosť dovolania nie je možné vyvodiť z uvedených ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, keďže tento výrok nebol súčasťou potvrdzujúceho rozhodnutia krajského súdu.

V súvislosti s touto námietkou sťažovateľky najvyšší súd pri skúmaní prípustnosti dovolania v daných veciach dospel v oboch uzneseniach k záveru:

„V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol uznesením. Z ustanovenia § 239 ods. 1 a 2 O. s. p. (v znení účinnom od 01. 01. 2015) vyplýva, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvého stupňa, odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločenstiev na zaujatie stanoviska, dovolanie je tiež prípustné, ak odvolací súd vo svojom potvrdzujúcom uznesení vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu alebo ide o uznesenie o priznaní (nepriznaní) účinkov cudziemu rozhodnutiu na území Slovenskej republiky.

Dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu nevykazuje znaky žiadneho z uznesení uvedených v § 239 ods. 1 O. s. p. Odvolací súd síce pripustil dovolanie proti napadnutému uzneseniu, však urobil tak v samostatnom uznesení č. k. 4Cob/31/2014-139 zo dňa 11. 09. 2014 a nie vo svojom potvrdzujúcom uznesení č. k. 4Cob/31/2014-137 zo dňa 28. 08. 2014 ako to ukladá § 239 ods. 1 O. s. p., a preto prípustnosť dovolania v tejto veci nie je možné vyvodiť z ust. § 239 ods. 1 a 2 O. s. p.“

Najvyšší súd sa ďalej vyslovil aj k otázke existencie prípadných procesných väd uvedených v § 237 ods. 1 OSP, keď uviedol, že *„Dovolateľ namieta nedostatočné právne odôvodnenie napadnutého uznesenia a nevysporiadanie sa s argumentáciou žalobcu uvedenou v podanom odvolaní proti uzneseniu súdu prvého stupňa. Z toho možno vyvodiť, že dovolateľ namieta vadu konania uvedenú v § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p., t. j., že účastníkovi konania bola postupom súdu odňatá možnosť konať pred súdom. Ak by k takémuto nesprávnemu postupu súdu došlo, zakladalo by to prípustnosť dovolania podľa*

§ 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. Existenciu iných vád konania v zmysle § 237 ods. 1 O. s. p. dovolateľ netvrdil.

Zároveň dovolateľ namietol aj nesprávne právne posúdenie veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.). Túto dovoláciu námietku by však bolo možné dovolacím súdom posúdiť len v prípade, ak by bolo dovolanie prípustné podľa § 239 O. s. p. Pokiaľ však dovolanie nie je prípustné podľa § 239 O. s. p., nie je možné napadnuté rozhodnutie podrobiť vecnému preskúmvaniu a ani zohľadniť prípadné vecné nesprávnosti rozhodnutia.

Podľa ust. § 237 ods. 1 O. s. p. dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako účastník nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c) účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f) účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g) rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Odňatím možnosti konať pred súdom v zmysle ustanovenia § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. sa rozumie taký postup súdu, ktorým znemožní účastníkovi konania realizáciu procesných práv priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom za účelom obhájenia a ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Musí však ísť o znemožnenie realizácie konkrétnych procesných práv, ktoré by inak účastník mohol pred súdom uplatniť a z ktorých bol v dôsledku nesprávneho postupu súdu vylúčený. Nie je pritom rozhodujúce, či bola účastníkovi odňatá možnosť konať pred súdom odvolacieho súdu alebo či sa tak stalo v dôsledku postupu súdu prvého stupňa a odvolací súd neurobil v tomto smere nápravu...

Dovolací súd zistil, že odvolací súd sa v napadnutom uznesení vysporiadal so všetkými pre rozhodnutie relevantnými námietkami a tvrdeniami účastníkov konania, a preto dospel k záveru, že namietaná vada konania uvedená v § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p., teda, že postupom súdu bola účastníkovi (žalobcovi) odňatá možnosť konať pred súdom sa v odvolacom konaní nevyskytla.

Vada konania vymedzená v ustanovení § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. je vo svojej podstate porušením základného práva účastníka súdneho konania na spravodlivý proces, ktoré právo zaručujú v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky okrem

zákonov aj čl. 46 a nasl. Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (oznámenie ministerstva zahraničných vecí ČSFR č. 209/1992 Zb.). Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Ruiz Torija c/a Španielsko z 09. decembra 1994, séria A, č. 303-A), Komisie (napr. stanovisko vo veci E.R.T. c/a Španielsko z roku 1993, sťažnosť č. 18390/91) a Ústavného súdu Slovenskej republiky (nález z 12. mája 2004 sp. zn. I. ÚS 226/03) treba za porušenie práva na spravodlivé súdne konanie považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Požiadavky na riadne odôvodnenie rozsudku súdu vo vnútroštátnych podmienkach Slovenskej republiky ustanovuje § 157 ods. 2 O. s. p., podľa ktorého v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil; dbá pritom aj na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé. V spojitosti s § 167 ods. 2 O. s. p. toto ustanovenie primerane platí aj pre odôvodnenie uznesenia súdu.

Ústavne konformným výkladom ustanovenia § 157 ods. 2 O. s. p. pritom treba dospieť k záveru, že s požiadavkami v ňom uvedenými je v rozpore nielen úplný či čiastočný nedostatok (absencia) dôvodov rozhodnutia, ale napr. aj existencia extrémneho nesúladu medzi právnymi závermi súdu a jeho skutkovými zisteniami, resp. prípad, keď právne závery zo skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii nevyplývajú a napokon i len všeobecné súhrnné zistenia bez špecifikácie jednotlivých dôkazov, z ktorých mali byť tieto zistenia vyvodené. Povinnosť súdu riadne odôvodniť rozhodnutie je odrazom práva účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktoré sa vyporiada i so špecifickými námietkami účastníka. Porušením uvedeného práva účastníka na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa účastníkovi konania (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia právom predvídaným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu (v rovine polemiky s jeho dôvodmi) v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov, a teda sa mu odníma možnosť konať pred súdom.

Štruktúra práva na odôvodnenie je rámcovo upravená v ust. § 157 ods. 2 O. s. p. sa uplatňuje aj v odvolacom konaní (§211 O. s. p.). Odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemá odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov prvostupňového rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05).

Dovolací súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že odôvodnenie napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu zodpovedá jednak základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia v zmysle § 157 ods. 2 O. s. p. v spojení s ust. § 167 ods. 2 O. s. p. a súčasne odvolací súd v ňom dostatočným spôsobom objasnil dôvody, pre ktoré rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdil.

V odôvodnení rozhodnutia uviedol stručne rozhodujúci skutkový stav, preukázané skutočnosti, obsah odvolania a citoval právne predpisy, ktoré aplikoval na prejednávaný prípad a z ktorých vyvodil svoje právne závery. To, že s právnymi závermi odvolacieho súdu žalobca nesúhlasí a sú v rozpore s jeho právnym názorom, nie je možné vyhodnotiť ako vadu uvedenú v § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. Vecnú správnosť rozhodnutia je možné skúmať len pri dovolaní prípustnom podľa § 239 O. s. p. (čo sa však v tomto prípade nestalo). Pokiaľ sa aj odvolací súd nevysporiadal s inými rozhodnutiami odvolacieho súdu, na ktoré poukázal dovolateľ v dovolaní, tieto boli vydané len v krátkom čase pred prijatím napadnutého rozhodnutia a neboli pre odvolací súd záväzné. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia tiež nevyplýva, že by odvolací súd neakceptoval alebo že by odlišne, bez riadneho zdôvodnenia riešil vznik aktívnej legitímácie oprávneného (žalobcu) z pohľadávky povinného (spoločnosť [REDACTED]) po doručení exekučného príkazu na prikázanie tejto pohľadávky povinného v exekučnom konaní, ako túto otázku riešil Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozhodnutí sp. zn. 5Obo/22/2008. Odvolací súd právne posudzoval, či po zastavení exekučného konania v priebehu súdneho konania o poddĺžnickej žalobe prešli práva a povinnosti žalobcu v poddĺžnickej žalobe na povinného, t. j. v danom prípade na spoločnosť [REDACTED]

Najvyšší súd Slovenskej republiky z týchto dôvodov dospel k záveru, že závery odvolacieho súdu nie sú zjavne neodôvodnené a nezlučiteľné s čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a že odôvodnenie dovolaním napadnutého uznesenia odvolacieho súdu

ako celok spĺňa parametre zákonného odôvodnenia (§ 157 ods. 2 O. s. p. v spojení s ust. § 167 ods. 2 O. s. p.). Za porušenie základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv žalobcu. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o nepreskúmateľnosti, zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06).

Vzhľadom na uvedené skutočnosti dovolací súd konštatoval, že uznesenie odvolacieho súdu netrpí vadou uvedenou v § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. a dovolací súd nezistil ani to, že by rozhodnutie odvolacieho súdu bolo postihnuté inou vadou taxatívne vymenovanou v § 237 ods. 1 O. s. p. Záverom dovolací súd ešte považuje za potrebné uviesť, že otázka zamedzenia prístupu k súdu by skôr bola aktuálna (pri určitom nesprávnom postupe súdu) zo strany spoločnosti [REDAKOVANÉ], pretože jej vstup do konania nebol pripustený, avšak táto spoločnosť dovolanie nepodala, a teda sa nedomáha ochrany svojho práva na prístup k súdu.“.

Z citovaného odôvodnenia uznesení najvyššieho súdu vyplýva, že najvyšší súd napadnutými uzneseniami dovolania sťažovateľky odmietol ako neprípustné bez toho, aby sa venoval materiálnej správnosti skutkových alebo právnych záverov napadnutých uznesení krajského súdu, ktorými boli potvrdené uznesenia okresného súdu o zamietnutí návrhu sťažovateľky na pripustenie zmeny účastníkov konania na strane žalobcu v konaní o poddlžníckej žalobe.

Podľa názoru ústavného súdu sa základné právo na súdnu ochranu v občianskoprávnom konaní účinne zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom vrátane dovolacích konaní. V dovolacom konaní procesné podmienky prípustnosti dovolania upravujú ustanovenia § 236 a nasl. OSP.

V tejto súvislosti ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje za potrebné uviesť, že otázka posúdenia, či sú splnené podmienky na uskutočnenie dovolacieho konania, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, a nie do právomoci ústavného súdu (napr. II. ÚS 418/2012, IV. ÚS 238/07). Ústavný súd dodáva, že právny názor najvyššieho súdu, podľa ktorého samotné nedostatočné zistenie skutkového stavu, nesprávne právne posúdenie veci alebo nepreskúmateľnosť dovolaním napadnutého rozhodnutia nepredstavujú samy osebe odňatie možnosti konať pred súdom [podľa § 237 písm. f) OSP] ani iný dôvod prípustnosti dovolania, navyše, ak odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku ako celok zodpovedá parametrom zákonného odôvodnenia (§ 157 ods. 2 OSP), splňa podmienky ústavne konformného výkladu ustanovení Občianskeho súdneho poriadku vymedzujúcich podmienky prípustnosti dovolania (m. m. I. ÚS 141/2011, II. ÚS 418/2012, III. ÚS 184/2011, III. ÚS 148/2012, IV. ÚS 481/2011, IV. ÚS 499/2011).

V súvislosti s námietkou sťažovateľky o nesprávnom posúdení splnenia podmienok prípustnosti dovolania najvyšším súdom ústavný súd konštatuje, že zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že krajský súd uzneseniami z 28. augusta 2014 potvrdil uznesenia okresného súdu o zamietnutí návrhu sťažovateľky na zmenu účastníka konania na strane žalobcu (v konaní poddĺžnickej žalobe) a následne samostatnými uzneseniami z 11. septembra 2014 pripustil dovolanie proti týmto potvrdzujúcim uzneseniam z dôvodu, že ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu (teda dopĺňacím uznesením). V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 42/98 z 19. mája 1998, v ktorom najvyšší súd k danej skutočnosti už zaujal stanovisko, keď uviedol: *„Z obsahu spisu vyplýva, že odvolací súd pri vyhlásení rozsudku na pojednávaní 12. novembra 1997 nevyslovil, že proti nemu pripúšťa dovolanie. Výrok o prípustnosti dovolania proti svojmu rozsudku pojal až do výroku dopĺňacieho rozsudku. Predpokladom doplnenia rozsudku (na návrh alebo bez návrhu) je, že súd v rozsudku nerozhodol o niektorej časti predmetu konania, o trovách konania alebo o predbežnej vykonateľnosti (§ 166 ods. 1 O. s. p.). Výpočet dôvodov doplnenia rozsudku je taxatívny, doplnenie rozsudku nie je možné z iných, v tomto ustanovení neuvedených dôvodov. Doplnenie rozsudku výrokom o prípustnosti dovolania nie je doplnením rozhodnutia o časti*

predmetu konania. Ten je vymedzený skutkovým stavom opísaným v žalobe a žalobným návrhom. Napadnutým rozsudkom odvolací súd rozhodol o celom predmete konania, rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil v celom rozsahu. Z uvedeného dovolací súd vyvodzuje, že doplnčacím rozsudkom nie je možné vysloviť prípustnosť dovolania podľa § 238 ods. 3 písm. a/ O. s. p.“

Totožné právne závery vo veci posudzovania prípustnosti dovolania za obdobných okolností vyslovil aj prof. Bulín, keď uviedol: *«Téměř obecně se soudí, že v § 239 odst. 1 písm. a) jde o „legislativní opomenutí“, neboť každé rozhodnutí soudu, má-li být závazné, musí být vyjádřeno ve výroku. Z toho se dále vyvozuje, že vysloví-li odvolací soud přípustnost dovolání, musí tak učinit vždy ve výroku svého rozhodnutí, což platí nejen o rozsudku, ale i o usnesení, i když to – na rozdíl od § 238 – v § 239 výslovně uvedeno není. ... Přípustnost dovolání musí vyslovit odvolací soud ve výroku toho rozhodnutí, o jehož napadatelnost jde. Jde-li o částečný rozsudek odvolacího soudu nebo o jeho mezitímní rozsudek (§ 152 odst. 2), musí být přípustnost dovolání proti takovému rozsudku vyslovena již ve výroku tohoto rozsudku a ne až ve výroku konečného rozsudku. Odvolací soud nemůže totiž dodatečně připustit dovolání proti rozsudkům dříve vydaným (částečným nebo mezitímním). Rovněž nemůže vyslovit přípustnost dovolání tzv. doplňujícím rozsudkem nebo doplňujícím usnesením.»* (Bulín, H.: Přípustnost dovolání založená výrokem odvolacího soudu, Právní praxe č. 8/1995, s. 482 a nasl.)

Poukazujúc na citované právne názory, s ktorými sa ústavný súd stotožňuje, nemožno preto napadnuté uznesenia najvyššieho súdu považovať za arbitrárne a nezlučiteľné s aplikovanými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku. Takýto postup a rozhodnutie dovolacieho súdu Občiansky súdny poriadok výslovne umožňuje, preto použitý spôsob v konkrétnom prípade nemohol viesť k odopretiu prístupu k súdnej ochrane v konaní o mimoriadnych opravných prostriedkoch.

Ústavný súd s poukazom na uvedené zastáva názor, že najvyšší súd sa ústavne udržateľným spôsobom vysporiadal s dôvodmi prípustnosti dovolania v rozsahu potrebnom na rozhodnutie. V rozsahu potrebnom na posúdenie prípustnosti dovolania a bez toho,

aby posudzoval správnosť skutkových alebo právnych záverov, ku ktorým dospel krajský súd, najvyšší súd v napadnutých uzneseniach podľa názoru ústavného súdu dostatočne reagoval na tvrdenia sťažovateľky o prípustnosti dovolania a tiež jej námietkam týkajúcim sa posúdenia naplnenia dovolacieho dôvodu podľa § 237 ods. 1 písm. f) OSP. Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že právny názor, na ktorom sú založené napadnuté uznesenia najvyššieho súdu, ktorými boli odmietnuté dovolania sťažovateľky z dôvodu ich neprípustnosti, je odôvodnený z ústavného hľadiska akceptovateľným spôsobom, a v okolnostiach danej veci preto nič nesignalizuje možnosť vysloviť porušenie základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, a preto ústavný súd tejto časti sťažnosti sťažovateľky nevyhovel, tak ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Vzhľadom na konštatovanie porušenia práv zaručených dohovorom ústavný súd vyhovel aj návrhu sťažovateľky na zrušenie napadnutých rozhodnutí krajského súdu a vrátenie vecí tomuto súdu na ďalšie konanie, tak ako to je uvedené v bode 2 výroku tohto rozhodnutia.

Podľa § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah zruší a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy a § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa čl. 127 ods. 1 ústavy boli porušené, finančné zadost'účinenie.

Sťažovateľka v sťažnosti žiadala aj o priznanie finančného zadosťučinenia v sume 1 000 € v oboch sťažnostiach z dôvodu, že postupom a rozhodnutiami krajského súdu, ako aj postupom a rozhodnutiami najvyššieho súdu bolo porušené jej základné právo na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy.

Z citovaného textu ústavy a zákona o ústavnom súde vyplýva, že toto zadosťučinenie sa môže, ale nemusí priznať. Ústavný súd je toho názoru, že priznanie finančného zadosťučinenia je namieste predovšetkým vtedy, keď nie je možné dosiahnuť a dovíšiť ochranu porušeného základného práva iným ústavou a zákonom upraveným spôsobom, a tiež vtedy, ak bola sťažovateľovi neústavným postupom alebo rozhodnutím spôsobená reálna ujma. Podľa názoru ústavného súdu je v danom prípade ochrana práv sťažovateľky, ktorej sa týmito sťažnosťami domáhala, účinne poskytnutá tým, že ústavný súd napadnuté uznesenia krajského súdu zrušil a veci mu vrátil na ďalšie konanie, a na jej dovŕšenie postačujú v tomto konaní vyslovené a pre krajský súd záväzné právne názory ústavného súdu. Preto ústavný súd sťažovateľke požadované finančné zadosťučinenie nepriznal.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľka si v každej zo sťažností uplatnila trovy konania v sume 355,73 € za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2015 spolu s režijným paušálom a pripočítaním 20 % dane z pridanej hodnoty.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2015 je 139,83 € (§ 11 ods. 3 vyhlášky) a hodnota režijného paušálu predstavuje 8,39 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky). Vzhľadom na to, že ústavný súd už v uznesení č. k. I. ÚS 392/2015-16 zo 16. septembra 2015 skonštatoval právnu a skutkovú súvislosť predložených sťažností,

a keďže v okolnostiach daného prípadu osobitné písomné vyhotovenie každej zo sťažností právnou zástupkyňou sťažovateľky nebolo nutné ani hospodárne, ústavný súd priznal s poukazom na výsledok konania i na sťažovateľkou požadovaný rozsah náhrady trov právneho zastúpenia (za dva úkony právnej služby) nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2015 (prevzatie a príprava zastúpenia, písomné podanie – sťažnosť) v sume 296,44 € (vrátane paušálu). Ústavný súd k tejto sume nepripočítal daň z pridanej hodnoty, pretože dôkaz o registrácii advokáta pre tento druh dane mu ku dňu rozhodovania o sťažnostiach nebol predložený.

Trovy konania je krajský súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. januára 2016